

198. 6. Крушельницький А. Іван Франко в часі своїх університетських студій / А. Крушельницький // Життя і знання. – 1928. – Ч. 8. – С. 245–247. 7. Крушельницький А. Памяті Михайла Коцюбинського (з портретом) / А. Крушельницький // Життя і знання. – 1928. – Ч. 10–11. – С. 289–291. 8. Крушельницький А. "Громадський Друг" у житті й творчості Ів. Франка / А. Крушельницький // Життя і знання. – 1928. – Ч. 311–314. 9. Державний архів Львівської області, ф. Р. 1738, оп. 1, спр. 361, том XV, 429 арк. 10. Драгоманов М. Українська література, проscribeвана російським урядом = Dragomanow Michel. La littérature oukraińienne proscrite par le gouvernement russe / [Перекл. з фр., текстолог. опрацювання та прим. Г. Цвенгроша; Вступ. сл. М. Колесси; Ред. кол.: Б. Якимович (голова), Н. Бічуча, М. Гнатюк та ін.] / М. Драгоманов. – Львів, 2001. – 94 [2] с.: портр. 11. Листування Івана Франка та Михайла Драгоманова / [Редкол. І. Вакарчук, Я. Ісаєвич (співголови) та ін.]. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2006. – 560 с. 12. Тищик Б. Кость Левицький – видатний галицький державно-політичний та громадський діяч / Б. Тищик // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – Львів, 2012. – Випуск 56. – С. 147–158.

Марьяна Зуляк

ПЕРЕПИСКА АНТОНА КРУШЕЛЬНИЦЬКОГО С ИВАНОМ ФРАНКОМ (1904–1912 ГГ.)

В статье проанализирован важный аспект эпистолярного наследия – переписка Антона Крушельницкого с Иваном Франком в течение 1904–1912 гг. Охарактеризованы основные вопросы, которые служили предметом обсуждения, а именно: издательские планы и проекты, проблемы, связанные с издательской деятельностью, сумма авторских гонораров и т.п.

Ключевые слова: Восточная Галичина, Антон Крушельницкий, Иван Франко, выдающиеся деятели, переписка.

Mariana Zuliak

CORRESPONDENCE OF ANTON KRUSHELNYTSKY AND IVAN FRANKO (1904–1912)

The article deals with an important aspect of epistolary heritage, correspondence of Anton Krushelnytsky and Ivan Franko. Described the main issues such as publishing plans and projects, problems associated with publishing, payment of honorarium.

Key words: Eastern Galicia, Antin Krushelnytsky, Ivan Franko, prominent figure, correspondence.

УДК 94(477)

Мар'яна Полич

СТАНОВЛЕННЯ ЛОНГІНА ЦЕГЕЛЬСЬКОГО ЯК ОСОБИСТОСТІ, НАУКОВЦЯ ТА ГРОМАДСЬКОГО ДІЯЧА (КІНЕЦЬ ХІХ – ПОЧАТОК ХХ СТ.)

У статті висвітлено особливості становлення та розвитку суспільно-політичних поглядів відомого українського діяча й мислителя Лонгіна Цегельського. Проаналізовано стан вивчення проблеми, використано широке коло джерел, які різнобічно розкривають життя і діяльність ученого. Висвітлено громадсько-політичну та наукову діяльність Л. Цегельського на тлі історичних подій кінця ХІХ – початку ХХ ст. Проаналізовано чинники, що вплинули на формування його політичного світогляду. Розкрито державотворчу спрямованість політичної діяльності Л. Цегельського й обґрунтовано самотутній характер внеску вченого в українську політичну теорію та практику з огляду на раціональне сприйняття державотворчих проблем і активну участь у реалізації українських національних інтересів.

Ключові слова: Лонгин Цегельський, Галичина, патріотизм, національний рух, Австро-Угорщина.

Утвердження незалежності України, становлення громадянського суспільства, формування його ідеології відбувається в умовах бурхливого зростання інтересу до історичного минулого нашого народу. При цьому пріоритетного значення набуває звернення до ролі особового аспекту в історії, оскільки саме людський вимір є тим критерієм, який визначає духовність, потяг до історичної правди. Історія кожної держави, кожного напрямку діяльності є персоніфікованою, бо усі об'єктивні процеси суспільно-політичного розвитку проходять через індивідуальний досвід.

У цьому контексті особливої актуальності набувають дослідження життя та багатогранної діяльності однієї з визначних особистостей кінця ХІХ – першої половини ХХ ст. – Лонгіна Цегельського як громадсько-політичного діяча та науковця. Актуальність даного дослідження зумовлена необхідністю обґрунтування та висвітлення багатоаспектної громадсько-політичної та

наукової діяльності Л. Цегельського, осмислення місця діяча в національно-культурній історії України.

Проблема дослідження громадсько-політичної та наукової діяльності Л. Цегельського, як зрештою, і життєвого шляху в цілому, практично не вивчена українською історичною наукою. Відсутність праць пояснюється ідеологічними заборонами, незацікавленням у повноцінному вивченні діяльності українських національних діячів рівня Л. Цегельського у роки довготривалого панування в Україні тоталітарної системи.

Важливими для висвітлення діяльності галицького націонал-демократа Л. Цегельського є праці написані його сучасниками. Це, насамперед, Ю. Бачинського [1], К. Левицького [2], М. Лозинського [3], М. Стахіва [4]. У цих дослідженнях висвітлено діяльність Л. Цегельського в Українській національно-демократичній партії, його участь у робітничому та селянському русі Східної Галичини, роботу Л. Цегельського в австрійському парламенті, співпрацю депутата із українськими політиками.

У радянській історіографії про Л. Цегельського залишено незначну інформацію. Студії про Л. Цегельського на цьому етапі вкрай обмежені та незначні. Це пояснюється тим, що в СРСР вивчення життєвого шляху і творчості Л. Цегельського з ідеологічних міркувань заборонялось.

Із сучасної української історіографії окремі аспекти життя і діяльності Л. Цегельського знаходимо у наукових працях І. Дацківа [5], М. Здоровеги [6], М. Литвина і К. Науменка [7], С. Макаруча [8] та інших. Найбільшу загальну інформацію про життя та діяльність Л. Цегельського містить твір його сина Ю.-М. Цегельського "Зага роду Цегельських і розповідь про Камінку Струмилову" [9]. Таким чином, аналіз історіографії показує, що в поле зору дослідників потрапили лише окремі аспекти життя і громадської діяльності Л. Цегельського.

Мета нашої статті полягає у тому, щоб проаналізувати становлення Л. Цегельського як особистості та формування його суспільно-політичних поглядів і наукових інтересів (кінець XIX – початок XX ст.).

Життєвий шлях Л. Цегельського позначений багатогранною громадсько-політичною, адвокатською, дипломатичною та науковою діяльністю. Л. Цегельський настільки різнобічна і могутня постать громадсько-політичному і суспільно-національному процесам кінця XIX – початку XX ст., що вивчення його творчості вказує не лише на важливе значення цієї особистості для історії нашого народу, але й дає змогу глибше зрозуміти обставини відродження західноукраїнських земель у той час, з'ясувати причини і характер подій, що відбулись в Україні взагалі.

Важливу роль у формуванні світогляду та утвердженні громадянської позиції Л. Цегельського відіграли місце його народження, родинне коло, роки навчання, громадсько-політичний та професійний досвід.

Аналізуючи історію Східної Галичини кінця XIX ст., варто наголосити, що це був нелегкий і деякою мірою визначальний час для всього краю. Це був переломний період у політичній історії Галичини. У цей час жили і творили І. Франко, В. Стефаник, Ю. Романчук, А. Шептицький, К. Студинський, Є. Олесницький та інші [10, с. 29]. Серед когорти відомих східногалицьких діячів виступає яскрава й неординарна постать Л. Цегельського.

Народився Л. Цегельський 29 серпня 1875 р. в містечку Камінка-Струмилова (тепер м. Кам'янка-Бузька на Львівщині, що розташоване над річками Західний Буг та Кам'янка). Л. Цегельський походив із відомої української родини громадсько-політичного діяча, знаного священика і просвітителя о. Михайла Цегельського (1848–1944 рр.). Який був камінко-струмиловецьким парохом і деканом камінецьким та одним із чільних діячів "Просвіти" і різних інших українських громадських організацій. Він був досить грамотною людиною, володів декількома іноземними мовами. Навчався у Бродівській державній гімназії та Львівській академічній гімназії, де склав матуральний іспит, а 26 грудня 1895 р. у соборі Святого Юра у м. Львові висвячений у священики [9, с. 329].

Загалом авторитет батька о. М. Цегельського, не тільки як духовного наставника, а й громадсько-політичного діяча у повіті сприяв тому, що сімейне середовище родини Цегельських завжди було відкрите для відомих діячів краю, а родинний дім із багатою бібліотекою служив осередком культури місцевої інтелігенції повіту. Тому очевидним є те, що зародження та формування особистості Л. Цегельського, його ідей та поглядів відбувалося серед прогресивно налаштованої української громадськості Східної Галичини останньої чверті XIX ст.

М. Цегельський зумів об'єднати громаду навколо своїх ідей та починань. За його ініціативи засновано братство тверезості, відкрито філію товариства "Просвіта", збудовано храм. Парохіяльний священик сприяв поширенню серед селянства україномовних видань "Просвіти", що дає змогу стверджувати, що о. Михайло не тільки виконував обов'язки ревного душпастиря, а був одним з перших просвітників повіту. Згодом діяльність о. М. Цегельського вийшла за межі громади. Він належав до повітової ради, обирався її віце-маршалком, а загалом став ініціатором заснування

цілої низки товариств та громадських організацій у повіті [4, с. 741]. Відтак, М. Цегельський користувався великим авторитетом не лише на Львівщині, а й у всій Галичині. В усіх своїх дітей батько плекав із дитинства любов до українства, його мови, культури, народних традицій. Усі напрями родинного виховання були спрямовані на те, щоб з дітей сформувати свідомих українців. Говорячи про родину цього священика, варто додати, що традиції дієвого патріотизму М. Цегельського продовжили усі його діти. Ігнатій Цегельський був відомий церковний і громадський діяч, греко-католицький священик, Роман Цегельський знаний фізик і педагог [11, с. 3647]. Але найбільш відомим представником родини Цегельських став найстарший син о. Михайла, Лонгін, котрий став адвокатом, визначним громадсько-політичним діячем, публіцистом, державотворцем і дипломатом. Досліджуючи окремі аспекти з біографії Л. Цегельського, академік В. Качкан стверджував, що: "Високий патріотизм у майбутньому Лонгіна Цегельського як державотворця, ідейного теоретика та наставника, провідника національної ідеї коринився у глибокому моральному та національно-виховному коді родини" [12, с. 92].

До початкової школи Л. Цегельський ходив на Забуже, де власне школа була зреформована з колишньої братської школи, що у Камінці існувала ще з часів перед поділом Польщі. Реформу провела австрійська влада, а зокрема крайова шкільна рада. Ця реформа спершу стосувалася швидше адміністративної, чим навчальної сфери, проте і в тій сфері поступово впроваджувалися різні вимоги. Педагогами переважно були дяки-учителі, які окрім навчання у школі, звичайно ще виконували дяківські функції у церквах. Отже, початкову освіту він здобув у Камінці. У 1886 р. Лонгін вступає до першої державної академічної гімназії у Львові, яку закінчив з матурою (атестат зрілості) у 1894 р. Того ж року вступив на юридичний факультет університету ім. Франца Йосифа у м. Львові, на якому отримав абсолюторію (додаток до диплома) у 1898 р. [9, с. 340]. Того ж року його скерували до Відня на правничо-адміністративну практику при Міністерстві закордонних справ, звідки незабаром делегували на рік до австрійського посольства у Стокгольмі (Швеція). Після повернення до Львова Л. Цегельський здобуває докторський ступінь із міжнародного права, що стало йому у пригоді під час дипломатичної роботи у Західноукраїнській Народній Республіці [13, арк. 53; 14, с. 1031–1032].

Становлення Л. Цегельського як громадсько-політичного діяча відбувалось у складних і суперечливих умовах перебування Східної Галичини у складі Австро-Угорської імперії, і, зокрема, колонізаційної політики польської крайової влади. Ще у студентські роки організаторські здібності, ґрунтовні знання та патріотичні почуття ввели Л. Цегельського в середовище найбільш активних молодих діячів, і він завжди намагався брати активну участь в різних акціях. Як наслідок, 1896 р. у складі австрійської делегації побував на студентському конгресі в Англії, у якому брала участь репрезентація студентів Австро-Угорщини. Проте цей конгрес він змушений був покинути на вимогу англійської влади. Повертаючись додому, на німецько-австрійському кордоні у містечку Пассау його заарештовано австрійськими жандармами за "образу маєстату іншого монарха", чого згідно з тогочасним законом невільно було робити. На з'їзді Л. Цегельський виступив у дискусії проти виголошеної доповіді щодо перебудови Європи, де б частина Галичини по р. Сян мала б належати Російській імперії. У цій дискусії він ймовірно образив російського царя, який був кузеном англійського короля [9, с. 342].

Відтак, це питання набрало такого розголосу, що втрутилися ректор і сенат Львівського університету, тому, що їх зобов'язувало право "civis academicus" ("громадянський обов'язок перед студентами"). Згідно з ним, без відома й згоди університетської влади студент не міг бути заарештованим, або довго знаходитися під вартою. Також у справу втрутився й цісарський намісник Галичини, граф М. Бобринський. Таким чином, Л. Цегельського звільнено з-під арешту, та від будь-якої відповідальності. Виступивши на конгресі проти проекту, щодо передачі Галичини Росії по р. Сян, він фактично захищав інтегральність Австро-Угорської монархії [9, с. 342].

Задля поширення національно-патріотичних ідей, Л. Цегельський включився до процесу творення студентських товариств. Він був членом нелегального проводу організації "Молода Україна". Значною мірою саме він сприяв злуці "Ватри" та "Академічного братства" у єдине студентське товариство, що отримало назву "Академічна громада" та відіграло значну роль у житті тогочасного українського студентства. Загалом Л. Цегельський був провідним студентським діячем, зокрема у боротьбі за Український університет у Львові. Усвідомлюючи значення свідомості й освіченості народу на шляху здобуття незалежності, Л. Цегельський стояв на позиції, що освіта підростаючого покоління повинна вестися рідною мовою. Співпрацюючи з журналом "Молода Україна", він пропагував ідею самостійності та державної незалежності України. Підтримував тісні стосунки з М. Міхновським. Отже, ще як студент, а також пізніше, Л. Цегельський перевидавав у Галичині більшу кількість його публікацій. Зокрема, видав у Львові його брошуру "Самостійна Україна" (1900 р.). Зазначимо, що праці М. Міхновського мали вагомий вплив на формування

самостійницько-державницької думки не тільки студентської молоді Галичини, але й усього суспільства [9, с. 342].

Загалом у плані політичної диференціації українське студентство Галичини з кінця 90-х рр. XIX ст. являло собою складний конгломерат, у якому були представлені усі на той час українські політичні течії. Існуючий стан речей знайшов своє яскраве відображення у складі керівного органу "Молодої України" – таємної організації, що об'єднувала у своїх рядах близько тисячі студентів та учнів середніх шкіл. Деякі дослідники вказують, що "Молода Україна" нараховувала три тисячі членів. Створений студентами "комітет десяти", який очолював "Молоду Україну", складався із десяти представників студентської молоді, котрі представляли п'ять політичних напрямків. Зокрема, Є. Косевич, В. Старосольський, В. Темницький презентували соціал-демократичну течію, О. Грабовський, А. Крушельницький – радикальну, М. Галуцинський, Л. Цегельський – націонал-демократичну, С. Горук – християнсько-національну, Т. Мелень – теоретично-монархістську. Хто був останнім десятим членом "комітету" невідомо.

Основна маса студентства знаходилася під впливом трьох перших політичних напрямків, в той час коли вплив двох останніх з початком XX ст. був дуже незначний і не мав конкретних проявів. Більше того, представник теоретично-монархістського напрямку Т. Мелень на початку XX ст. став одним із провідних членів Української соціал-демократичної робітничої партії. Що стосується співвідношення між націонал-демократичним, соціал-демократичним та радикальним напрямком, то упродовж кінця 1890-х рр. – до початку Першої світової війни, воно зазнавало досить динамічних змін.

У 1899 р. Л. Цегельський був організатором з'їзду українських студентів у Львові, на якому виступив з доповіддю політичного змісту. Свою промову він розпочав словами: "Русько-Український народ!" [15, с. 42]. Зауважимо, що таким зверненням він завжди розпочинав свої промови перед галицькою громадськістю. Так також робив його батько, о. М. Цегельський. На підставі доповіді Л. Цегельського схвалено дві найважливіші постанови: вимогу до австрійського уряду про заснування Українського університету у Львові і документ про змагання до створення Української суверенної соборної держави.

Доречно зазначити, що проблема заснування української вищої школи неодноразово звучала у стінах найвищих органів влади Австро-Угорської імперії. Українські політики в парламенті неодноразово виступали із пропозицією, щоб уряд подав проект про заснування Українського університету в м. Львові, а до того часу утворити паралельні кафедри з українською мовою навчання. Проте польські націоналістичні політики називали університетське питання штучно спровоковане українськими радикалами, оскільки вважали український народ "недозрілим" з етнічного погляду до вищої освіти власною мовою. Окрім того, на наш погляд, проблема заснування Українського університету гальмувалася також і українськими політиками, що представляли українців у Державній Раді та у сеймі. Передусім, між представниками українських партій, як завжди, не було єдності. Депутати-українці переходили з одного до іншого парламентських клубів, що не сприяло солідарності між ними і деморалізувало всю українську інтелігенцію [16, с. 156].

На студентському віці у Львові 14 липня 1900 р. Л. Цегельський виступив з доповіддю, у якій основною метою українців проголосив незалежність українського народу і закликав до соборного єднання галицьких і російських українців [17, с. 55]. Це був один із перших публічних закликів, скерованих на популяризацію ідеї української державності, на здобуття політичної і духовної незалежності. У цьому важлива заслуга Л. Цегельського. Слід відзначити, що активна діяльність у студентському русі поступово переросла у боротьбу за національно-культурні та політичні права галицьких українців, налагодження зв'язків із діячами Наддніпрянської України і, що дуже важливо, усвідомлення у молоді роки національно-державної незалежності та соборності України.

У 1901 р. вийшла з друку його брошура "Русь-Україна і Московщина-Росія", що мала широкий суспільний резонанс. Вперше видана "Просвітою" трьома накладами і поширена не тільки у Західній Україні, а на Наддніпрянщині. Книга виявилася настільки революційним і новітнім поглядом на історію формування української державності, що здійснила буквально переворот у свідомості багатьох тогочасних політичних активістів із українським корінням по обидва боки кордону між Австро-Угорською та Російською імперіями. Час появи розвідки, зрештою, відповідав її духові. Твір виявив подиву гідну "живучість": впродовж відносно короткого відрізка часу його двічі перевидано. Останню, дещо відкореговану та доповнену версію видано у 1916 р., коли світ вже палав у пожежі Першої світової війни. Видана малим форматом і на папірусному папері, книжечка призначалася спеціально для нелегального перевезення та поширення на територіях українських губерній Російської імперії [18, с. 101].

Л. Цегельський був членом різних політичних організацій та товариств, зокрема, і членом "Сокола", належав до його Головної управи – "Сокола-Батька". Він брав активну участь у його

друкованому органі – “Запорізькі вісти”. На сторінках видання пропагувались ідеї збройної боротьби за самостійність нації, побудову Української держави, публікувались фахові статті [19]. Зауважимо, що неупереджений аналіз публіцистичної спадщини Л. Цегельського засвідчує його високий рівень національної свідомості. Основним мотивом узагальнень Л. Цегельського було прагнення виділити провідну ідейну лінію для України, здобуття її незалежності. Характерними ознаками його активної громадської позиції були ідеї національної державності, демократії, соціальної справедливості, парламентаризму, свободи людини

Також Л. Цегельський був одним із найбільших пайовиків “Народної торгівлі”, де фактично більший вклад капіталу мала його дружина Ольга-Стефанія де Бонча Дуткевич, гербу Біла, з якою він одружився 4 березня 1905 р. в катедральному соборі св. Юра у Львові. Вона була донькою о. Євгена Дуткевича, пароха й дідача у селі Рудно біля Львова та Генрики з роду Кушнір. Народилася 21 лютого 1880 р. й померла 11 березня 1948 р. у місцевості Ляндек у Тиролі (Австрія) де й похована. Також Л. Цегельський був і членом наглядової ради “Убезпеченого Товариства” та банку “Дністер”, й одним із директорів “Земельного Банку Іпотечного”, та низки інших товариств [9, с. 350].

Діяльність Л. Цегельського різноманітна. Отримавши ґрунтовну юридичну освіту, він був добре обізнаний із міжнародними питаннями та ще замолоду здобув досвід дипломатичної роботи. Своім покликанням він вважав дослідження історії рідного краю. Науково-публіцистичні студії Л. Цегельського мали помітний вплив на свідомість сучасників, особливо молоді. Як юрист і молодий політик, він брав участь в організації селянських страйків у 1902 р. в Галичині, у проведенні виборів до австрійського парламенту та Галицького сейму, обирався депутатом цих законодавчих органів Австро-Угорщини. Блискучий оратор, агітатор, розповсюджувач підпільної літератури, Л. Цегельський належав до найкращих публіцистів свого часу, у різні роки працював редактором провідних українських часописів в Україні та за кордоном.

У 1907–1908 рр. – видавець і відповідальний редактор газети “Діло”, що виходило з 1880 р. і на початку ХХ ст. було найвпливовішою українською газетою Галичини, виданням з тривалою традицією та поважною репутацією, яке читала українська публіка дуже різних переконань чи партійних уподобань. Характер публікацій щоденника на суспільно-політичні теми визначався його близькістю як кадровою, так і ідеологічною, до національно-демократичної партії.

“Діло” регулярно виступало на захист створення з українських земель Австрії єдиного автономного краю. Газета багато писала про національні взаємини у Галичині, боротьбу українців за права української мови в адміністративній та судовій системі краю, школі, енергійно та послідовно обстоювала ідею створення у Львові Українського університету [20, с. 47].

Публіцисти “Діла” виступали за впровадження в Австрії загального виборчого права, скасування куріальної системи на виборах до Галицького сейму, що було спільною вимогою усіх українських партій Галичини, яка ставила українців у край нерівноправне становище з поляками. “Діло” регулярно інформувало читачів про програму та діяльність українських депутатів у рейсхраті та у сеймі, під час виборів агітувало за кандидатів національно-демократичної партії. Окрім того, часопис жорстко критикував ідеологію та практику москвофільського руху, панславистські ідеї, неодноразово зазначаючи, що підтримуваний Росією москвофільський рух підриває національну єдність українців Галичини і об’єктивно вигідний польській правлячій верхівці. Газета підкреслювала, що тогочасне слов’янофільство у Росії фактично діяло в інтересах царського уряду, російського імперіалізму і гостро критикувало панславистські ідеї, якщо вони тлумачилися у дусі, протилежному прагненню українців до національного самоутвердження [20, с. 47–48].

Таким чином, активна життєва позиція Л. Цегельського сформувалася поступово, з набуттям важливого життєвого досвіду і допомагала чітко орієнтуватися у тодішній ситуації та блискуче виконувати ті завдання, котрі він ставив перед собою. Загалом Л. Цегельський був харизматичним політиком, який служив своєму народові, був справжнім патріотом своєї держави та безкорисливо служив своєму суспільству. Його діяльність має неоціненне значення і є невід’ємною скарбницею духовної культури та національно-державної розбудови й суспільного поступу України в кінці ХІХ – початку ХХ ст. Вона стала вагомим етапом в історії української свідомості, прикладом подальшого злету української науки, національної духовності, що дало поштовх для відродження і побудови української державності у новітній час історії України.

Список використаних джерел

1. Бачинський Ю. Україна ingredienta / Ю. Бачинський. – К.: Основні цінності, 2003. – 172 с.
2. Левицький К. Історія політичної думки галицьких українців 1848–1914 / К. Левицький. – Львів: Друкарня оо. Василян у Жовкві, 1926. – 736 с.;
3. Левицький К. Історія визвольних змагань галицьких українців з часу світової війни 1914–1918 / К. Левицький. – Львів: Друкарня оо. Василян у Жовкві, 1928. – Ч. 1. – 776 с.
4. Лозинський М. Галичина в рр. 1918–1920 / М. Лозинський. – Нью-Йорк: Червона Калина, 1970. – 228 с.;
5. Лозинський М. Уваги про українську державність / М. Лозинський. – Відень: Єдність, 1927. – 86 с.
6. Стахів, М. Західна Україна:

нарис держ. буд-ва та збройної і дип. оборони в 1918–1919 рр. Т. 3 / М. Стахів. – Скрантон: Укр. роб. союз, 1960. – 212 с. 5. Дацків І. Дипломатія українських державних утворень у захисті національних інтересів 1917–1923 рр.: / І.Б. Дацків. – Тернопіль: Астон, 2009. – 520 с. 6. Здоровега М. В. Суспільно-політичні погляди Лонгіна Цегельського: автореф. дис. ... канд. політ. наук: 23.00.01 / Здоровега Мар'яна Володимирівна. – Львів, 2010. – 20 с. 7. Литвин М. Історія ЗУНР / М. Литвин, К. Науменко. – Л.: Олір, 1995. – 362 с. 8. Макарчук С. Українська Республіка Галичан: нариси про ЗУНР / С. Макарчук. – Львів: Світ, 1997. – 192 с. 9. Цегельський, Ю.-М. Зага роду Цегельських і розповідь про Камінку Струмилову / Ю.-М. Цегельський. – Ellicott City: Смолоскип, 1992. – 787 с. 10. Кліш А.Б. Кирило Студинський: життя та діяльність / А. Кліш. – Тернопіль: В-во ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2011. – 220 с. 11. Енциклопедія українознавства. Словникова частина / [Голов. ред. Володимир Кубійович]. – Париж, Нью-Йорк: Видавництво "Молоде Життя", 1984. Т. 10. – 4015 с. 12. Качкан В. Противник кайдашизму в українській політиці / Володимир Качкан // Хай святиться ім'я твоє. Історія української літератури і культури в персоналіях (XIX – перша половина XX ст.). – Івано-Франківськ: Сіверсія, 2000. – С. 92–99. 13. Центральний державний історичний архів України у Львові, ф. 328, оп. 1, спр. 104, арк. 53. 14. Довідник з історії України. – К.: Генеза, 2001. – 1136 с. 15. Здоровега М. Лонгин Цегельський біля витоків української дипломатії / М. Здоровега // Всеукраїнський науковий журнал "Мандрівець". – 2009. – № 2. – С. 42–44. 16. Пилипишин О. Роль Юліана Романчука в заснуванні Українського університету у Львові (кінець XIX – початку XX ст.) / О. Пилипишин // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В.Гнатюка. Серія: Історія / За заг. ред. Проф. І.С. Зуляка. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2012. – Вип. 1. – С. 155–159. 17. Гунчак Т. Україна: перша половина XX ст: нариси політичної історії / Т. Гунчак. – К.: Либідь, 1993. – 288 с. 18. Цегельський Л. "Русь-Україна і Московщина-Росія". Історико-політична розвідка / Л. Цегельський. – Львів: Априорі, 2007. – 104 с. 19. Українознавчі проблеми в теоретичній і практичній діяльності Лонгіна Цегельського // <http://www.br.com.ua/referats/Politologiya/15748-4.html>. 20. Газета "Діло" та її вплив на формування політичної свідомості українців Галичини (кінець XIX – початок XX ст.) // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. – Випуск 21. – 2009. – С. 45–49.

Мар'яна Полич

СТАНОВЛЕНИЕ ЛОНГИНА ЦЕГЕЛЬСКОГО КАК ЛИЧНОСТИ, УЧЕНОГО И ОБЩЕСТВЕННОГО ДЕЯТЕЛЯ (КОНЕЦ XIX – НАЧАЛО XX В.)

В статье освещены особенности становления и развития общественно-политических взглядов известного украинского деятеля и мыслителя Лонгина Цегельского. Проанализировано состояние изучения проблемы, использован широкий круг источников, которые разносторонне раскрывают жизнь и деятельность ученого. Освещены общественно-политическую и научную деятельность Л. Цегельского на фоне исторических событий конца XIX – начала XX в. Проанализированы факторы, которые повлияли на формирование его политического мировоззрения. Раскрыто государственно направленность политической деятельности Л. Цегельского и обосновано самобытный характер вклада ученого в украинскую политическую теорию и практику учитывая рациональное восприятие государственно проблем и активное участие в реализации украинских национальных интересов.

Ключевые слова: Лонгин Цегельский, Галичина, Украина, народ, патриотизм, национальное движение, Австро-Венгрия.

Maryana Polych

BECOMING LONGIN TSEHELSKIY AS A PERSON, SCIENTIST AND PUBLIC FIGURE (LATE XIX – EARLY XX CENTURIES)

Features of the formation and development of social and political views of the famous Ukrainian statesman and thinker Longin Tsehelskiy are analyzed in the article. The condition of studying the problem, applied a wide range of sources that reveal the versatile life and work of a scientist. It deals with the socio-political and scientific activities by L. Tsehelskiy on the background of historical events of the late XIX – early XX century. There is displayed the factors that influenced on the formation of his political philosophy. State-oriented political activities by L. Tsehelskiy is solved, distinctive character input scientist in Ukrainian political theory and practice due to the perception of state management issues and actively participate in the implementation of Ukrainian national interests is justified.

Key words: Longin Tsehelskiy, Galicia, Ukraine, nation, patriotism, national movement, Austro-Hungary.